

Stran: 21
 Rubrika: Kultura
 Žanr: intervju
 Površina članka: 900 cm²

pogovor Mara Vujić in Predrag Pajdić programski vodji festivala Mesto žensk

Kdo vse bo ponoči hodil po Tromostovju?

Iva Kosmos

Ljubljana – Letošnji 16. mednarodni festival sodobnih umetnosti *Mesto žensk*, ki poteka pod geslom *Med preteklostjo in prihodnostjo*, tako kot lani programsko režira Mara Vujić, a tokrat skupaj z novim sodelavcem Predragom Pajdićem, kuratorjem, ki sicer izhaja iz nekdanje Jugoslavije, a že od osemdesetih živi v Londonu. Mara Vujić in Predrag Pajdić sta skupaj kurirala tudi osrednjo festivalsko razstavo *En korak naprej, dva nazaj*, ki obravnava stanje sodobnega sveta ali »zdaj«, vključuje pa performanse, video, instalacije, film in fotografijo. Z njima smo se pogovarjali o obsežni razstavi, programski usmerjenosti festivala, večernih performansih, ki sta jih kot letošnjo novost pripeljala iz tujine, nekaj besed pa smo namenili tudi kroničnim finančnim težavam slovenskih festivalov.

Naslov *Med preteklostjo in prihodnostjo* namiguje tudi na premislek o preteklosti in prihodnosti samega festivala. Ali ste razmišljali o tem, da Mesto žensk ne bi bilo več mesto »samo žensk«?

Mara Vujić in Predrag Pajdić: Performansi so naša najljubša oblika umetnosti. Lahko jih načrtuješ do zadnje podrobnosti, pa nikoli ne veš, kakšni bodo na koncu, saj je vse odvisno od občinstva, interakcije, prostora... Kdo vse bo 13. oktobra pet minut do polnoči hodil po Tromostovju in videl, kako se moški preoblači v žensko in ženska v moškega? In kako se bo na to odzval? Ne vemo. Toda to je izziv umetnosti.

Predrag Pajdić: Občinstvo bodo prosili, naj si za potrebe performansa odrežejo del svojih las. Naslov dogodka pa je težko prevedljiv, saj se imenuje *Hairoism* – gre za besedno igro, ki združuje »herojstvo« in »lase«.

Mara Vujić: *Hairoism* sem videla v Glasgowu in je bil tako močan, da ljudje sploh niso odhajali, temveč so sedeli ure in ure kot hipnotizirani. Nekateri so se celo odločili pobriti in dati vse lase v namen performansa. Dvomim pa, da se bo to zgodilo v Sloveniji.

Bi vi dali svoje lase za performans?

Mara Vujić: Jaz sem jih dala in spet jih bom.

Predrag Pajdić: Bi, če bi jih imel. Ta performans je tako zahteven, da ga bo izvedla samo še pri nas, to pa je tudi druga ponovitev po premieri. Zanimiv bo tudi nastop Judith Witeman: to prekrasno dekle se bo popolnoma prekrilo z medom, ki ji bo zapolnil vse telesne odprtine, oči, ušesa, nos. Naga in popolnoma ranljiva bo potem na tleh izvajala počasen ples. Ko je to naredila v Liverpoolskem Tate Modern, so bili obiskovalci zelo izzvani s tem ženskim telesom, ki je bilo po eni strani zapeljivo, po drugi pa nedostopno. Videli bomo, kako bo zdaj...

ste naslovi *En korak naprej, dva nazaj*, kar implicira linearnost in tudi določeno nazadovanje. Zakaj?

Mara Vujić: Vedno znova se srečujemo s tem, da nam stvari, ki smo jih včasih jemali z optimizmom in dojemali kot napredek, prinašajo negativne posledice. Internet naj bi nam razširil obzorja in nas povezal z vsem svetom, v bistvu pa nas je zaprl v hišo in popolnoma osamil – zato korak naprej, a dva nazaj. Vsi naslovi so v bistvu splošni, lahko komunicirajo na več nivojih, omogočajo razmišljanje o posamezniku in strahu zaradi sprememb v zunanjem svetu. Stvari se spreminjajo, tudi kulturna politika se spreminja...

Kako pa potem te spremembe vplivajo na izpeljavo vašega festivala?

Mara Vujić: Tako, da zaradi razpisov letos vse do maja nismo vedeli, ali ga bomo sploh lahko izpeljali in v kakšnem obsegu. Nismo »čistokrvni«, temveč transdisciplinarni festival in tega nihče ne mara, saj nas ne morejo uvrstiti v nobeno kategorijo. Na razpisih se namreč lahko prijavimo samo za eno umetnostno področje, mi se tako prijavimo na uprizoritvene umetnosti, čeprav imamo tudi bogat razstaveni in glasbeni program. Če ne bi bilo entuziazma festivalske ekipe in umetnikov, festivala nikoli ne bi bilo v takšnem obsegu.

Stran: 21
 Rubrika: Kultura
 Žanr: intervju
 Površina članka: 900 cm²

Mara Vujić: Mesto žensk se je tudi začelo tako, da ni bilo mesto samo žensk. Leta 1995 sta program prvega festivala kurirali Lilijana Stepančić in Uršula Cetinski in tedaj sta na razstavi enakovredno predstavili moške in ženske umetnike. Moški niso nikoli bili popolnoma izključeni in ne zanimajo nas samo tako imenovane ženske tematike. Ukvarjamo se z vsemi vrstami diskriminacije, začnjamō pa pri spolni, ki je še vedno prisotna v sodobni družbi. Poglejte samo beneški biennale, državni predstavniki so še vedno večinoma moški! Zaradi tega vztrajamo pri predstavljanju kakovostnih umetnic, ki niso toliko vidne v javnosti. Ravno tako ne smemo pozabiti, da vsaj dve tretjini sveta trpita zaradi osnovne diskriminacije na podlagi spola in rase.

Predrag Pajdić: Pripravljamo že program za naslednje leto, in da bi dokazali, da Mesto žensk ni samo ženski festival, bomo imeli skupino moških, ki jih bomo izzvali, naj se ukvarjajo z nekaterimi ženskimi temami.

Tema letošnje osrednje razstave, »zdaj je precej odprta in široka. Kako ste sestavili nabor umetnic?

Mara Vujić: Umetnice sva izbrala zelo hitro, tema pa se je izkristalizirala v procesu sestavljanja, saj smo ugotovili, da si ne želimo ozkih okvirjev, govoriti hočemo o sodobnosti in umetniki pri tem vedno ubirajo drugačne pristope. Eni imajo politični pogled, drugi bolj zgodovinski, tretji pa se osredotočajo na idealizirano

telesno podobo ženske, toda vse to so plodovi današnje družbe.

Na razstavi in v letošnjem festivalu kot celoti sem opazila, da je predvsem veliko performansov...

Mara Vujić: Performans je zelo pomemben del festivala in tudi nekaj, kar zelo ustreza temi razstave, saj se zgodi »zdaj«, v tem času in prostoru.

Predrag Pajdić: V svetovnem merilu smo priča preporodu performansa, saj poskušajo zadnje čase številni umetniki zelo hitro, z minimalnimi sredstvi in rekviziti poslati svoje sporočilo. Nekatere performanse smo naročili posebej za festival: **Vesna Miličević** in **Katarina Mootich** iz Srbije se na primer ukvarjata s preteklostjo nekdanje Jugoslavije. Tu bo tudi francoska umetnica romskega porekla **Maflohe Passedouet**, ki bo v svojem performansu prevzela vlogo romske prerokovalke prihodnosti in se bo prav tako ukvarjala z dediščino. **Oreet Ashery**, zelo priznana umetnica v svetovnem merilu, bo imela dva performansa, enega je naredila prav za naš festival – 13. oktobra se bo na Tromostovju pet minut pred polnočjo srečala z italijanskim umetnikom Robertom Foddajjem. Brez besed si bosta stala nasproti in slekla obleke, sloje lastne identitete, ter si jih zamenjala.

Mara Vujić: Most je simbol prehoda. Ker so na Tromostovju trije mostovi, se bosta postavila na srednjega, saj ga lahko vidimo kot tisto »vmesno« med ženskimi in moškimi. Na metaforičnem in simboličnem nivoju bosta tako komunicirala moško in žensko, preteklost in prihodnost, dan in noč, vse, kar nam vedno beži, kar obnemem je in ni.

V Ljubljano ste letos pripeljali tudi »trajajoče« performanse, ki trajajo več ur.

Predrag Pajdić: Prihodnji petek bomo izvedli kar tri tovrstne performanse, ki so v tujini sicer zelo priljubljeni. Performans **Oreet Ashery** bo trajal šest ur, pri čemer pa se od občinstva ne pričakuje, da bo ves čas prisotno: lahko pridejo pogledat, se za kako urico sprehodijo in se vrnejo preverit, kaj se je spremenilo. **Kira O'Reilly** bo imela štiriurni performans v Gruberjevi palači, **Judith Witteman** pa enournega v galeriji Škuc.

Mara Vujić: Ideja je ta, da gledalec ob vsakem vnovičnem prihodu vidi nekaj novega. **Oreet Ashery** se bo tako štirikrat transformirala v različne osebnosti oziroma politično pomembne figure izraelsko-palestinskega konflikta; pri tem bo šest ur negibno sedela in bo kot objekt manipulirana s strani dveh asistentov, ki bosta nanašala lase.

“Nismo 'čistokrvni', temveč transdisciplinarni festival in tega nihče ne mara, saj nas ne morejo uvrstiti v nobeno kategorijo.”

Mara Vujić: Reakcije so vedno nepredvidljive...

Predrag Pajdić: In ravno zato so nam performansi najljubša oblika umetnosti. Lahko načrtuješ do zadnje podrobnosti, pa nikoli ne veš, kako bo na koncu, saj je vse odvisno od občinstva, interakcije, prostora... Kdo vse bo hodil po Tromostovju 13. oktobra ponoči in videl, kako moški postaja ženska, ženska pa moški? In kako se bo na to odzval? Ne vemo. Toda to je izziv umetnosti...

Mara Vujić: Performans je tudi nekaj, kar od nas terja, naj se soočimo z lastnimi dejanji, saj se lahko prepričamo, da ima vsak naš poseg v prostor svoje posledice, odgovornost pa je nekaj, čemur se danes na globalni ravni izogibamo.

Dela, o katerih govorite, so večdimenzionalna in raznolika, v njih nenehno prihaja do različnih nihanj in spreminjanj pozicij... Toda razstavo

Nekako nismo mogli spregledati, da letos nimate otvoritvene zabave. Je to zaradi finančnih težav?

Mara Vujić: Nekega leta smo imeli veliko otvoritveno zabavo, toda za to je šlo toliko denarja, da se mi je enostavno zdelo škoda – ker si tega v resnici ne moremo privoščiti. Lani smo naredili performans, sarajevske umetnice so nam kuhale jedi po vojnih receptih, ki so jih v času obleganja pripravljale iz humanitarne pomoči, in za vsem tem je stala neka izjava. Letos pa zabave ni, zato smo se odločili, da v premoru med nocojšnjima koncertoma ponudimo skromno pogostitev, jutri bo zabava v Kinodvoru, tudi predzadnji festivalski dan bomo organizirali druženje v kavarni SEM. Je pač tako: zakaj bi zabavali ljudi s hrano? Raje bomo denar vložili v boljše pogoje organizacije in produkcije dogodkov.